

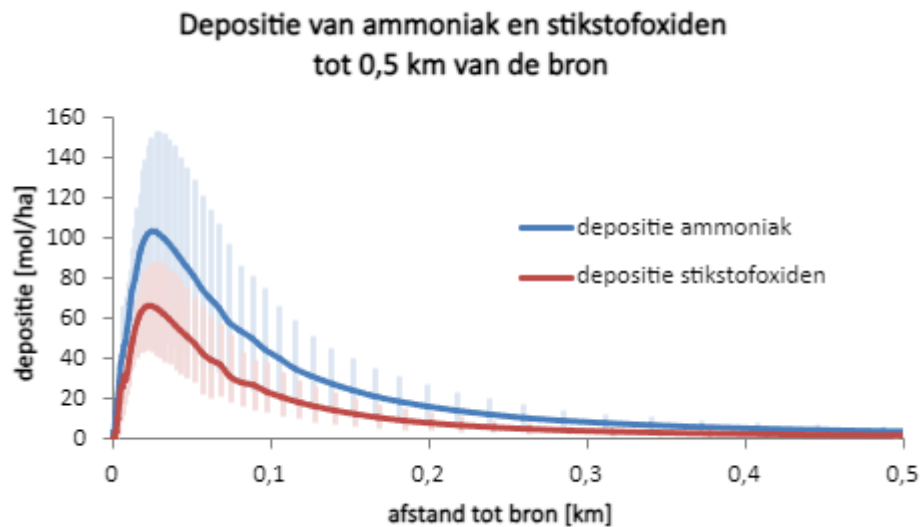

Visie Agractie Nederland op het te voeren natuur- en stikstofbeleid

Nederland van het Slot

1. Uitgangspunt van deze Visie is dat Nederland zo snel mogelijk van het **(vergunningen)** slot moet. Het feit dat Nederland al sinds 2019 op slot zit leidt er niet alleen toe dat er sprake is van stagnatie in alle sectoren van de Nederlandse economie maar ook dat de noodzakelijke verduurzamingsmaatregelen om de natuur te herstellen, achterwege blijven.
2. Agractie is ervan overtuigd dat de aanpak van de MCEN, alsmede de aanpak zoals geschetst in het Bouwstenen document van LTO, NAIJK, IPO, VNG en UvW, niet zullen leiden tot het loskomen van vergunningen en zeker niet op korte en middellange termijn (binnen enkele jaren).
3. De enige oplossing voor het probleem is het z.s.m. invoeren van een **drempelwaarde** in het kader van artikel 6 lid 3 van de Habitatrichtlijn middels een AMvB (binnen een jaar). Dat zou kunnen op de manier zoals dat in Duitsland gebeurt (21 mol of 3% van de KDW), maar het nadeel daarvan is dat hierbij het gebruik van Aerius nodig blijft.
4. Om die reden pleit Agractie voor het invoeren van **significantiestroken** van 250 meter langs stikstofgevoelige habitats in Natura 2000 gebieden. Daarvoor bestaat voldoende wetenschappelijke onderbouwing (RIVM, UvA, WUR, de Heij e.a. – zie bijlage). Uit diverse studies blijkt dat **directe depositie** van stikstof op stikstofgevoelige habitats vanuit bronnen gelegen op een grotere afstand dan een paar honderd meter niet is aan te tonen en, voor zover aanwezig, opgaat in de al bestaande achtergronddepositie. Bij emissies van stikstof van “projecten” (in de zin van art.6 lid 3) buiten de stroken is derhalve geen sprake van significante effecten op stikstofgevoelige habitats en dus is er **geen passende beoordeling** en een natuurvergunning nodig. Zie ook Addendum en onderstaande afbeelding.

Bij emissie van bronnen binnen de stroken is – volgens eerder genoemde studies - directe depositie op naastgelegen stikstofgevoelige habitats niet uit te sluiten en dus is bij “projecten” **wel een passende beoordeling**, en dus ook een natuurvergunning, nodig.

Bron: RIVM

5. **Binnen de stroken** dient enerzijds compensatie plaats te vinden van de waardevermindering van grond en gebouwen en dient anderzijds emissiereductie gestimuleerd te worden op basis van het trappetje van Remkes (verplaatsing, opkoop, omschakeling, extensivering, managementmaatregelen en innovatie). De gronden dienen in agrarisch gebruik te blijven.
6. Hoewel niet significant wat betreft **directe** depositie, kunnen emissies van bronnen buiten de significantiestroken wel bijdragen aan de **indirecte depositie** van stikstof op stikstofgevoelige habitats via de atmosfeer.

*NB Over deze indirecte depositie van stikstof is nog veel onbekend en derhalve ook veel discussie. Dat betreft met name de **(berekende) droge depositie**. Wel zijn er aanwijzingen dat de afstand tot stikstofgevoelige habitats en de NH_3 concentratie in de lucht een rol spelen bij de omvang van deze indirecte depositie.*

Mede met het oog op de uitspraken van de Raad van State in het kader van de PAS (2019) en de achterliggende uitspraken van het Hof van Justitie (2018) is volgens Agractie buiten de stroken een **geborgde dalende emissie** vereist.

NB In de veehouderij is al sinds 2018 sprake van een geborgde dalende emissie door productieplafonds, opkoop, afroming en inplaatsingsverboden. Mogelijk moeten de inplaatsingsverboden verfijnd worden ter voorkoming van cumulatieve effecten.

7. **Waar (het meest) effectief**, is Agractie voorstander van een stimulerend emissiereductiebeleid d.m.v. het **financieel stimuleren van innovatie en managementmaatregelen**.

*NB Vanuit de wetenschap komen meer en meer aanwijzingen dat een **gebiedsgerichte benadering veel effectiever is dan een generieke**. In dat opzicht pleit Agractie er voor om de op stapel staande beëindigingsregeling **alleen** in te voeren binnen 1000 meter van een stikstofgevoelige habitat.*

Bij subsidiëring van managementmaatregelen en technische innovaties kan gewerkt worden met voorschriften. Bij bedrijfsontwikkeling, waarvoor een milieuvergunning nodig is, kunnen **Best Beschikbare, Betaalbare Technieken** worden voorgeschreven.

*NB Het gaat hier nadrukkelijk **niet** om vergunningen in het kader van art. 6 lid 3.*

*NB Een **harde (technische borging)** van management en innovatieve maatregelen is minder noodzakelijk dan in de voorstellen van de MCEN.*

NB Met deze aanpak wordt het mogelijk PAS melders, interimers en anderen, die door diverse rechtbankuitspraken in de knel zijn gekomen, te legaliseren.

*NB Bij deze aanpak is **intern/extern salderen** niet (meer) aan de orde. En het plaatsen van een schot tussen NOx en NH3 dus ook niet.*

Complementair beleid

8. Vorengaande gaat alleen werken als de **KDW doelstellingen uit de Omgevingswet** worden gehaald. Deze moeten wat Agractie betreft **niet** vervangen worden door **emissiereductiedoelstellingen** (ene proxy vervangen door een andere). **De Staat van de Natuur moet leidend zijn**. In dit kader kan aangesloten worden bij de doelstellingen uit de Natuur Herstel Verordening.
9. De Ecologische Autoriteit heeft de huidige **Natuur Doel Analyses** beoordeeld als matig tot slecht, zo is gebleken uit een presentatie aan de Tweede Kamer (technische briefing). Op basis van eigen onderzoek blijkt dat in vrijwel geen enkele NDA te vinden is dat er ten tijde van het opstellen van de NDA's sprake was van verslechtering ten opzichte van het referentiejaar (meestal 2004). Wat betreft de drukfactor stikstof bevat vrijwel elke NDA één of meerdere passages waarin gezegd wordt dat de berekende depositie van stikstof (ver) boven de KDW ligt, maar ontbreekt

informatie over de relatie tussen die berekende overschrijding en de staat van de natuur.

Agractie vindt het in dat opzicht onbegrijpelijk dat de Ecologische Autoriteit eind 2023 desondanks tot de conclusie kwam dat het slecht gaat met de natuur en dat stikstof het grote probleem is.

10. Agractie ondersteunt mede om die reden het besluit van de Staatssecretaris van LNV om **nieuwe NDA's** te laten opstellen. Die nieuwe NDA's dienen gebaseerd te zijn op adequate monitoring van de staat van de natuur. En als die analyse leidt tot de conclusie dat maatregelen nodig zijn om verslechtering tegen te gaan, dan wel om een betere staat van instandhouding te realiseren, dan moeten alle drukfactoren, die invloed kunnen hebben op de staat van de natuur, in beeld te worden gebracht. Op basis van deze nieuwe NDA's dient het bevoegd gezag **nieuwe beheerplannen** op te stellen met zowel beheermaatregelen (in het gebied), als natuurherstelmaatregelen (in het gebied en evt. buiten het gebied), als bronmaatregelen (buiten het gebied). Bij het vaststellen van maatregelen dient overigens wel rekening te worden gehouden met art. 2. lid 3 van de Habitatrichtlijn (sociaaleconomische toets enz.).

Bijlage: Overzicht van studies, rapporten en papers die het significantievoorstel ondersteunen:

- https://www.researchgate.net/publication/223790555_
- <https://www.researchgate.net/publication/226236496>
- <https://acrobat.adobe.com/id/urn:aaid:sc:EU:2516be4a-ce5b-4aa4-ba06-fe79f3f37058>
- <https://www.nature.com/articles/srep32793>
- <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0147651321002918>
- WUR: <https://edepot.wur.nl/328849>
- WUR: <https://edepot.wur.nl/629243>
- WUR: <https://edepot.wur.nl/643448>
- UvA: https://www.uva.nl/binaries/content/assets/faculteiten/faculteit-der-natuurwetenschappen-wiskunde-en-informatica/fnwi-nieuws/eindverslag_12092023_definitief.pdf
- De Heij: https://www.researchgate.net/publication/391195424_
- De Heij: https://www.researchgate.net/publication/385411752_